

The main aim of the article is to define gender, its varieties and the relationship between gender stereotypes and communicative behavior of sexes; to establish research perspectives of interlocutors' communicative behavior in intimate interaction.

Attention is drawn primarily to the approaches in interpretation of linguistic gender differences of men and women. These approaches overlap to present accurate understanding of gender differences in language.

It has been found that speech acts and speech genres, communicative strategies and tactics, as well as implications and presuppositions of interlocutors are the most relevant in interpreting gender differences in intimate communication.

Gender aspect of intimate interaction has remained largely unexamined so far. The issue of men's and women's communicative behaviour in intimate interaction will come into focus in our forthcoming research papers.

Key words: *gender, gender stereotype, femininity, masculinity, intimate interaction.*

УДК 811.161.2'276

Таран О. С.,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри прикладної лінгвістики
Національного університету «Львівська політехніка»
E-mail: o_taran@yahoo.com

АРГО — ЖАРГОН — СЛЕНГ — ЗАГАЛЬНИЙ СЛЕНГ

У статті на основі аналізу дефініції понять «арго», «сленг», «жаргон» у переважно славістичних термінологічних словниках окреслено низку проблемних питань у їх визначенні. Дифузія в дефініціях термінів «арго», «жаргон», «сленг» у лінгвістичних словниках є логічним наслідком неоднозначності у їх трактуванні в наукових працях.

Ключові слова: *арго, сленг, жаргон, загальний сленг, соціолект.*

Аналіз славістичних словників лінгвістичних і соціолінгвістичних термінів виявив такі проблемні питання в тлумаченні понять «арго», «жаргон», «сленг»:

- 1) непослідовність у фіксації термінів «арго», «жаргон», «сленг», «соціолект»;
- 2) тлумачення одного терміна через інший (наприклад, «арго – спеціальний умовний жаргон» [5, с. 16], «соціальне або професійне відгалуження від загальнонародної мови, тобто жаргон» [14, с. 31], «сленг – жаргон, найчастіше молодіжний» [13, с. 92], «сленг – професійне арго, професійний жаргон» [1, с. 329]), що фактично свідчить про тотожність або родо-видові семантичні й логічні зв'язки, а окремі дефініції містять вказівку на повну ідентичність термінів (наприклад, в енциклопедичному словнику за редакцією В. Ярцевої: «сленг – те саме, що жаргон» [6, с. 461], у словнику О. Ахманової: «арго – те саме, що жаргон» [2, с. 53], у словнику за редакцією В. Михальченко сленг ототожнюється з груповим жаргоном і молодіжним сленгом [11, с. 194]) і т. д.;
- 3) різноаспектність тлумачень: наприклад, Д. Ганич і І. Олійник трактують сленг як «жаргонні слова або вирази, характерні для людей певних професій (моряків, художників) або соціальних прошарків» [12, с. 263] – подана соціальна характеристика носіїв соціолекту, тобто позалінгвальна інформація; жаргон як «соціальний діалект; відрізняється від літературної мови специфічною лексикою і вимовою, але не має власної фонетичної й граматичної системи» [12, с. 78] – наведена суто лінгвальна характеристика. Різновекторність може бути навіть у межах однієї, лінгвальної площини, пор.: «арго – мовлення окремих соціальних груп, угруповань...» [8, с. 30] (комунікативний рівень) і «сленг – слова й вислови, вживані особами певних професій...» [8, с. 451] (лексичний рівень);
- 4) розмитість тлумачень, накладання одного на друге, що створює хаотичність у терміносистемі (наприклад, і арго, і сленг характеризують з погляду соціальної характеристики їх носіїв як людей певних професій);
- 5) поєднання в тлумаченні синхронічного й діахронічного аспектів висвітлення сутності термінів (зокрема арго).

Одноставні лексикографи тільки у визначенні поняття «соціолект» («соціальний діалект») як родового до інших трьох; також указують на взаємодію територіальних і соціальних діалектів [14, с. 146], на існування згасаючих і активних (молодіжний, наркоманів) соціолектів [11, с. 206], вищих

(медиків) і нижчих (спортсменів) соціолектів – перші тяжіють до грамотності [16], на несамостійність як комунікативної системи, адже соціолекти мають тільки окремі лексичні, морфологічні й синтаксичні особливості [13, с. 96] (щодо граматичних особливостей, то не всі одноставні в тому, що соціолекти їх мають [16], а Т. Жеребило вказує ще на фонетичні відмінності від нормативної мови [4, с. 262]).

Мета цієї розвідки – проаналізувати поняття «арго», «жаргон», «сленг» у сукупності тих ознак, які визначені у словниках лінгвістичних і соціолінгвістичних термінів.

Термін *«арго»* виник у французькій лінгвістиці первісно на позначення мови злочинців, жебраків та інших маргиналів [11, с. 26]. Більшість джерел потрактовують арго як таємну мову (лірників, жебраків, ремісників), штучно створювану з метою мовного відокремлення. Так, Д. Ганич й І. Олійник поряд з арго жебраків-лірників наводять за приклад шкільне й спортивне арго [12, с. 20], так само в один ряд наведені як приклади арго злодіїв, жебраків, школярів у словнику за редакцією С. Єрмоленко [15, с. 18], проте, уважаємо, ці соціолекти мають відмінну соціальну й психологічну природу виникнення. Крім того, з розвитком промисловості й ростом міст таємні мови стали зникати (див. праці Й. Дзєндзелівського), тож приклад арго жебраків-лірників засвідчує розуміння арго в діячності, на чому наголошено в «Nový encyklopedický slovník češtiny online» [16], а також позначено маркером «істор.» у [5, с. 16]. Для арго визначають переважно такі функції: відокремлення соціальної групи від суспільства, приховування предмета комунікації, забезпечення внутрішньої солідарності групи, магічна функція (табування небезпечних або важливих для успішної діяльності реалій і подій) та як основну ознаку – незрозумілий для пересічних мовців лексико-фразеологічний склад. Як бачимо, ці функції вказують на те, що арго характерне передовсім для соціальної групи (сучасні професійні соціолекти не мають на меті втаємничення виробничих процесів), до того ж ці групи є, очевидно, замкненими. Вказівку на те, що у вузькому сенсі арго – це мова злодіїв і крадіїв, соціального дна, містять словники Є. Кротевича й Н. Родзевич (1957), В. Ярцевої (2002), М. Ісаєва (2003), Т. Жеребило (2005), «Nový encyklopedický slovník češtiny online» (2012–2018). Нині до закритих соціальних груп слід уключати різні кримінальні й маргинальні угруповання, а відповідно, розглядати як арго соціолекти кримінальні (тюремно-табірні, загальнокримінальні, крадіїв), наркоманів, повій і сутенерів тощо.

Термін *«жаргон»* нерідко вживають у сполученні з прикметником «груповий» або «корпоративний», тим самим підкреслюючи мовно-соціальне відокремлення соціолекту за ознаками професії (найчастіше), непрофесійних інтересів, віку, соціального статусу (наприклад, *жаргон російського дворянства XIX ст.*) і ширше – соціальними ознаками, тривалим перебуванням у певному середовищі. Цей соціолект переважно пов'язують із мовленням відкритих соціальних груп, чим пояснюється перехід лексем і фразем з одного жаргону в інший, наявністю своєрідного «спільного фонду». Визначають такі функції: роль соціального символу, який маркує приналежність до тієї чи іншої групи, роль символу протиставлення іншим групам, колективна гра, зумовлена гумористичним або фамільярним ставленням до дійсності, надання мовленню емоційності й експресивності.

Напевне, співвідношення із мовленням закритої соціальної групи («Słownik terminów gramatycznych» вказує на функцію таємничості й доступності тільки для обраних [17]) зумовлює ототожнення жаргону й арго, причому, з визначенням відтінку приниження [8, с. 115], пейоративного значення [2, с. 53] в останнього, однак, наприклад, у [7, с. 101] як однотипові приклади наведені *жаргон злочинців, шкільний жаргон*, хоча школярі є відкритою соціальною групою, проте в основі шкільного соціолекту дійсно чимало одиниць із мови злочинців. Жаргон також трактують як соціолект «порівняно вузької соціальної групи» [5, с. 61] або «відносно автономної соціальної групи» [3, с. 46; 13, с. 43], при цьому за приклад наведені *молодіжний жаргон, загальний жаргон*, тож межі вузької групи та критерії визначення автономності залишаються незрозумілими.

Термін *«сленг»* представлений у термінологічних лексикографічних працях такими особливостями: експресія, емоційність, оцінність, розмовність, фамільярність, загальноновживаність, активність у функціонуванні, здатність проникати в літературну мову, наявність великої кількості англійських запозичень. Очевидно останнє, а також англійське походження самого терміна «сленг» і його належність до термінології англо-американської лінгвістики зумовило таке тлумачення: «сленг – це вкраплення в мовлення англійської або американської розмовної лексики» [13, с. 92], що суттєво звужує предмет дослідження – сленг. У більшості праць указано на змістову близькість термінів

«жаргон» і «сленг», однак, як справедливо зазначає Р. Розіна, останній позбавлений пейоративних конотацій [9, с. 16]. Сфера функціонування сленгу – невимушене спілкування, його основна функція – розвага й надання мовленню експресії [17], а також визначають корпоративну ідентифікацію, що, здавалося б, конфліктує із загальноновживаністю. Однак цей конфлікт розв'язує поділ сленгу на загальний і спеціальний, запропонований В. Вілюманом (1955) (див.: [14, с. 608]). Загальноновживаність межує із просторіччям, що значно ускладнює їх розмежування.

Загальний сленг (інтержаргон, інтерсленг, загальний жаргон) як особливий соціолект виизначений у «Лінгвістичній енциклопедії» О. Селіванової та Енциклопедії української мови, їхні визначення взаємодоповнюють одне одного: 1) «Загальний сленг – відносно стійкий для визначеного періоду, досить поширений і загальнозрозумілий шар лексики та фразеології в середовищі живого розмовного мовлення, неоднорідний за своїм генетичним складом і ступенем наближення до літературної мови, що має яскраво виражений експресивно-оцінний характер» [14, с. 608]. 2) «Інтержаргон – загальний жаргон, який у масовій свідомості значно послабив зв'язки з первинними сферами вживання, однак не втратив свого стилістично зниженого маркування» [10, с. 674]. На втрату зв'язку із певною соціальною групою вказано в «Nový encyklopedický slovník češtiny online» [16].

Дифузія в дефініціях термінів «арго», «жаргон», «сленг» у лінгвістичних словниках є логічним наслідком неоднозначності у визначенні їх у наукових працях.

Список використаної літератури

1. Англо-русский словарь по лингвистике и семиотике / под ред. А. Н. Баранова, Д. О. Добровольского. – М. : Азбуковник, 2001. – 640 с.
2. Ахманова О. С. Словарь лингвистических терминов / О. С. Ахманова. – М. : Сов. Энциклопедия, 1969. – 608 с.
3. Васильева Н. В. Краткий словарь лингвистических терминов / Васильева Н. В., Виноградов В. А., Шахнарович А.М. – М. : Рус. яз., 2003. – 213 с.
4. Жеребило Т. В. Словарь лингвистических терминов / Т. В. Жеребило. – [изд. 4-е, испр. и доп.]. – Назрань : ООО «Пилигрим», 2005. – 376 с.
5. Кротевич Є. В. Словник лінгвістичних термінів / Є. В. Кротевич, Н. С. Родзевич. – К. : Вид-во АН УРСР, 1957. – 236 с.
6. Лингвистический энциклопедический словарь / гл. ред. В. Н. Ярцева. – [2-е изд., доп.]. – М. : Большая рос. энц., 2002. – 709 с.
7. Марузо Ж. Словарь лингвистических терминов : пер. с франц. / Ж. Марузо. – М. : Едиториал, 2004. – 440 с.
8. Розенталь Д. Э. Словарь-справочник лингвистических терминов / Розенталь Д.Э., Теленкова М.Р. – М. : Астрель, 2001 – 624 с.
9. Розина Р. И. Семантическое развитие слова в русском литературном языке и современном сленге: глагол / Р. И. Розина. – М. : Азбуковник, 2005. – 302 с.
10. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О. О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2010. – 844 с.
11. Словарь социолінгвістических терминов / отв. ред. д-р филол. н. В. Ю. Михальченко. – М. : Ин-т языкознания РАН, 2006. – 312 с.
12. Словник лінгвістичних термінів / упор. : Д. І. Ганич, І. С. Олійник. – К. : Вища школа, 1985. – 360 с.
13. Сулейменова Э. Д. Словарь социолінгвістических терминов / Э.Д.Сулейменова, Н.Ж.Шаймерденова. – Алматы : Казак университеті, 2002. – 170 с.
14. Українська мова : енциклопедія / [редкол.: Русанівський В. М. (співголова), Тараненко О. О. (співголова), Зяблюк М. П. та ін.]. – К. : Вид-во «Укр. енцикл.» ім. М.П. Бажана, 2004. – 824 с.
15. Українська мова: Короткий тлумачний словник лінгвістичних термінів / С. Я. Єрмоленко, С. П. Бибиц, О. Г. Тодор. – К. : Либідь, 2001. – 224 с.
16. Nový encyklopedický slovník češtiny online / Masarykova univerzita. – Brno, 2012–2018. – Přístupový režim : <https://www.czechency.org/>
17. Słownik terminów gramatycznych / Janowska Aleksandra, Niewiara Aleksandra. – Tryb dostępu : <http://www.edupedia.pl>

Таран О.С. Арго — жаргон — сленг — загальний сленг.

Аннотация

В статье на основе анализа дефиниций понятий «арго», «сленг», «жаргон» в преимущественно славистических терминологических словарях очерчен ряд проблемных вопросов. Диффузия в дефинициях терминов «арго», «жаргон», «сленг» в лингвистических словарях является логическим следствием неоднозначности в их трактовке в научных трудах.

Ключевые слова: *арго, сленг, жаргон, общий сленг, социолект.*

Taran O.S. Argot - jargon - slang - general slang.

Summary

The analysis of predominantly Slavonic dictionaries of linguistic and sociolinguistic terms has revealed such problematic issues in the interpretation of the terms "argot", "jargon", "slang": 1) inconsistency in fixing the terms "argot", "jargon", "slang", "sociolect"; 2) the interpretation of one term by another; 3) different aspects of the interpretation; 4) diffusion of interpretations, overlapping one on the other, which creates chaos in the terminology system; 5) combination in the interpretation of synchronic and diachronic aspects (in particular, argot). The lexicographers are unanimous only in defining of the term "sociolect" ("social dialect") as a generic to the "argot", "jargon", "slang". The general slang (interjargon, interslang, general jargon) as a special social code is defined by O. Selivanova in the Linguistic Encyclopedia («Лінгвістична енциклопедія») and Encyclopedias of the Ukrainian language («Енциклопедія української мови»), their definitions complement each other. Units of common slang are also defined in the "Nový encyklopedický slovník češtiny online".

The aim of the article is to analyze the concepts "argot", "jargon", "slang" in the aggregate of those features, which are defined in dictionaries of linguistic and sociolinguistic terms.

Diffusion in the definitions of the terms "argot", "jargon", "slang" in linguistic dictionaries is a logical consequence of the disambiguate in their study in scientific works.

Key words: argot, slang, jargon, general slang, sociolect.

УДК 378.147.88

Томарєва Н. О.,

викладач кафедри українознавства та латинської мови

Національного фармацевтичного університету

E-mail: tomarev17@gmail.com

Харитонова Н. В.,

викладач кафедри українознавства та латинської мови

Національного фармацевтичного університету

E-mail: taliaugust2@gmail.com

**ДЕЯКІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ ЛАТИНСЬКИХ ВИСЛОВІВ
ІЗ ПРИКМЕТНИКАМИ ТА ДІЄПРИКМЕТНИКАМИ
У ФАРМАЦЕВТИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ**

Стаття присвячена перекладу фармацевтичних термінів із прикметниками та дієприкметниками, коректній побудові таких конструкцій, правильному вибору латинських лексем, що мають однакове значення. Окремо розглядається використання субстантивованих іменників як назв груп ліків за фармакологічною дією та назв груп форм ліків за призначенням.

Ключові слова: латинська мова, фармацевтичний термін, прикметники, дієприкметники, лексична одиниця, узгоджене означення, неузгоджене означення.

Аналіз останніх досліджень показує, що вищезазначена тема не розглядається в монографіях з латинської мови [5]. Окремо розглянуто тему «Прикметник» та «Дієприкметник» у підручниках з латинської мови українською та англійською мовами навчання [1; 6; 8]. Відсутність публікацій за темою у збірках наукових праць та в матеріалах конференцій спонукала до написання цієї праці.

Метою статті є дослідження фармацевтичних термінів із прикметниками та дієприкметниками в латинській мові, порівняння перекладу таких конструкцій українською та англійською мовами, з'ясування правильності вживання слів з однаковим лексичним значенням.

Протягом багатьох століть у назвах лікарських засобів, лікарських форм, виробничих та аптечних процесів традиційно вживають латинську мову. Фармацевтична термінологія – сукупність термінів, що використовується в фармацевтичній діяльності. Основною функцією терміна є однозначно й точно визначити певне наукове поняття, тобто бути спеціальним обмежувальним позначенням предмета, явища та його властивостей, характерним для фармацевтичної галузі. Сучасна фармацевтична термінологія складається з термінологічних систем цілого ряду галузей знань: фармакологічна номенклатура, номенклатурні найменування окремих лікарських препаратів, стандартні рецептурні вирази, ботанічна номенклатура з найменуваннями фармакогностичних